

УДК 327:330.111.66(477):[(4-672ЄС)(1-11)]

А. Г. Задорожня, канд. політ. наук, помічник ректора
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, 65082, Україна

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ЧЛЕНІВ ЄС

У статті проведено компаративний аналіз людського розвитку української держави і східноєвропейських країн. Досліджено соціально-економічні чинники, що впливають на трансформаційні процеси. Особливу увагу приділено поточним подіям в Україні.

Ключові слова: Україна, нові країни-члени ЄС, Індекс людського розвитку.

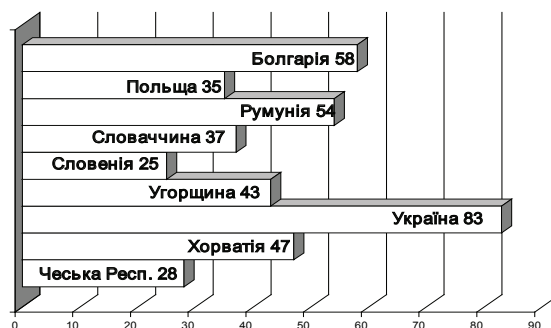
Постановка проблеми. Наразі Україна переживає особливо важливий етап розвитку своєї незалежності, коли глибоке реформування державотворчих сфер відбувається у супроводі з військовими діями на сході країни. За таких обставин погіршення і без того низьких соціальних стандартів населення здійснюється з подвійною силою. Різке зuboжіння народу, зростання агресивних настроїв у суспільстві, існування корупційних схем одночасно з впровадженням антикорупційних законів... Все це не кращою мірою відображається на загальному світосприйнятті України як стабільної держави і виносить її на рейтингові завірки. Прикладом швидких, якісних перетворень для нас можуть бути східноєвропейські країни, які подолали соціально-економічний бар'єр і здобули членство в ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема майбутнього діалогу України зі східноєвропейськими лідерами в контексті євроінтеграційних процесів стає дедалі популярнішою як серед вітчизняних, так і західних дослідників та увійшла до кола наукових інтересів А. Адарова, В. Астрова, Г. Зеленько, П. Хавліка. Слід зауважити, що ряд науковців Віденського інституту з міжнародних економічних досліджень особливу увагу приділили реформам в Україні, її зовнішньоекономічним зв'язкам та прямо чи опосередковано провели аналогію з вказаними країнами в питанні соціальної сфери.

Мета статті – спираючись на статистичні дані вітчизняного Держстату, Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних інституцій, надати порівняльну характеристику соціально-економічного розвитку нашої держави й нових членів ЄС з числа східноєвропейських країн, а також простежити динаміку змін у ключових сферах життєдіяльності України за останні 24 роки.

Виклад основного матеріалу. За даними Звіту про розвиток людства Програми розвитку ООН – 2014, Україна занесена до списку високо розвинутих країн світу. Протягом своєї незалежності за шкалою людського розвитку (включає рівень освіти, добробут, очікувану тривалість життя і т.д.) вона відійшла з 45-ї на 83 позицію серед 173 країн світу (див. мал. 1).

Рівень людського розвитку у рейтингу ООН
(місце серед країн світу)

Мал. 1

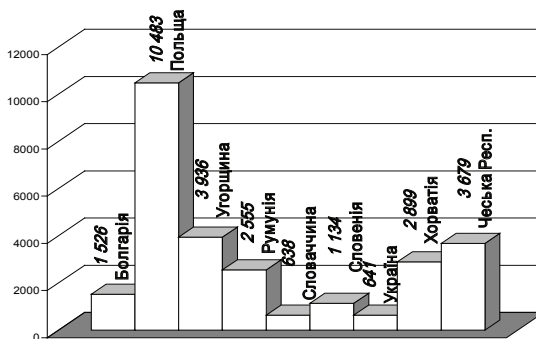
Найкращий показник залишився у 1990 р., коли Республіка займала місце в п'ятій десятці. Попереду сучасної України розмістилися країни-члени ЄС (Румунія, Болгарія) і навіть кандидати (Чорногорія та Сербія). А інші члени об'єднання: Словенія, Чеська Республіка, Польща, Словаччина, Угорщина та Хорватія (в ЄС з 2013 р.) – в групі країн з «дуже високим рівнем людського розвитку» [15]. Ці нові члени ЄС ще на початку 90-х рр. були позаду нашої держави, однак у 1993 р. стрімко обігнали її. Слід зазначити, що першою не лише серед країн Європи, але й у світі лишається Норвегія, а серед республік колишнього СРСР – Естонія. Росії належить 57 позиція.

Майже повна відсутність свободи бізнесу, фінансової, інвестиційної свобод, прогалини в системі захисту майнових прав і «непрозорість» кордону для перетину товарів, вільної робочої сили спричинили погіршення економічних свобод України. Протягом одного року вона опустилася на 19 позицій, посівши 152 місце зі 180 країн світу. Серед європейських держав вона опинилася на другому місці ззаду, випередивши сусідню Білорусь [10].

На відміну від східноєвропейців, де не відчувалося великого ризику для вкладів, стан вітчизняної економіки зазвичай насторожував іноземних інвесторів. У 1994 р. за інвестиційними вливаннями в розрахунку на одного жителя країни Угорщина одержувала по 130 дол. США інвестицій, Чехія – 75, Україна – 4. Коли іноземний капітал в українських підприємствах нараховував пару-трійку млрд. дол., то прямі зарубіжні інвестиції в Болгарії (на 1998 р.) склали 0,5, у Польщі – 27, у Румунії – 4, в Угорщині – 19, Чехії – 9 млрд. дол. США [2, с. 207]. Обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на грудень 2014 р. склав майже 46 млрд. дол. США, у т.ч. з країн ЄС – понад 35 млрд. При тому, що протягом року інвестиційні вливання зменшились приблизно на 8 млрд. Серед активних вкладників – Польща й Угорщина [5].

Привабливість інвестиційного клімату в цих країнах створювали широкі приватизаційні можливості. На момент запровадження реформ у Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині приватновласницький сектор існував разом з державним (у Польщі він становив 60 %), іноземцям дозволялось купувати до 10 % акцій будь-якої компанії, що поступили на ринок, спостерігалася конкуренція. В Україні ж подібні ініціативи розглядалися як замах на державну власність. Навіть після покращення інвестиційних умов, доля іноземних вкладів в державі виглядала незначною. Гіршою здавалася ситуація лише у Словаччині за умови, якщо представлену суму не розраховувати на кожного жителя (*див. мал.2*).

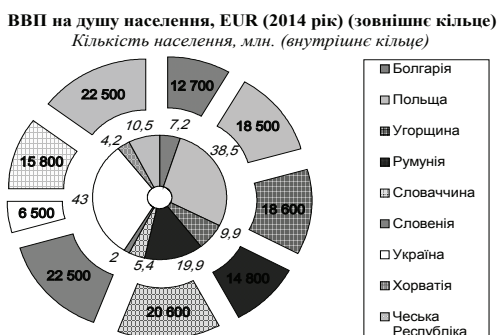
Приток зовнішніх прямих інвестицій, EUR ттн (2014 р.)

Мал.2

Стрімкий економічний спад, знецінення валюти та підвищення тарифів значно підірвало купівельну спроможність домашніх господарств українців [14]. За минулий рік ВВП на душу населення за ПКС зменшився до 6,5 тис. євро (*див. мал.3*), споживчі ціни зросли, майже на 12 % і за прогнозами зростатимуть ще до 49 % . На покращення слід очікувати лише у 2017 році [13]. Для порівняння, ще у 1991 р. ВВП Польщі за ПКС сягав 4,5 тис. євро, що не набагато перевищувало український показник у 3,7 тис. євро (це 32 % і, відповідно, 26 % від середнього рівня ЄС) [14]. Вже у 2007 р. найбільший ВВП на душу населення серед східноєвропей-

ських країн зафіксовано у Словенії (в Україні він був на 19 тис.дол.США меншим) [16]. Хоча через п'ять років ВВП в Україні збільшився, стан населення лишився неприйнятним: за межею бідності перебував кожен 10-й українець, майже половина населення мала незначений соціальний статус.

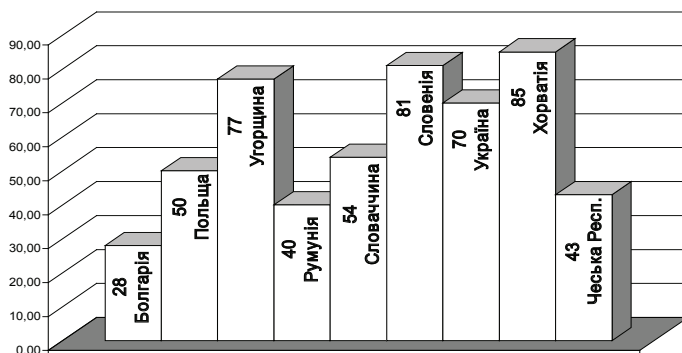

Мал.3

За висновками австрійських дослідників, останнім часом ВВП в Україні склало 23 % від середнього ВВП в ЄС, що зробило державу однією з найбідніших у Європі (після Молдови). Окрім того за останні двадцять років кількість населення зменшилася на 5 млн. (приблизно на 10%). Лише протягом 2012-2014 рр. українців стало на 2,5 млн. осіб менше [14].

Протягом двох років в Україні збільшився відсоток валового зовнішнього боргу у відношенні до ВВП з 72 (у 2012 р.) до 103 (у 2014 р.), а відсоток державного боргу – з 35 до 70 (див.мал.4) [13]. Йдеться про суму боргових зобов'язань з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик), що виникають внаслідок державного запозичення. Ще на початок 1994 р. держборг нашої країни становив 4,8 млрд. дол.США (у т.ч. зовнішній – 75%), а станом на травень 2015 р. – майже 57 млрд. дол.США (1.194.191.280,77 тис.грн). Основною причиною різкого зростання боргу у гривневому еквіваленті на початку року була девальвація національної валюти, курс якої по відношенню до долара США зріс з близько 15,77 грн./дол.США на кінець 2014 р. до близько 21,05 грн./дол.США на кінець травня 2015 року [6]. Якщо в розвинених країнах світу основна маса запозичень зазвичай спрямовувалася на реалізацію масштабних національних проектів, розвиток інфраструктури та перспективних галузей економіки, то в Україні борг тісно пов'язаний із економічною безпекою держави і мав використовуватись для покриття бюджетного дефіциту, вирішення стратегічних завдань радикального підвищення ефективності використання фінансово-економічного потенціалу.

Державний борг у % до ВВП (2014 р.)

Мал.4

На погіршення показників ВВП України далася взнаки реалізація неоімперських амбіцій Кремля: економічні втрати після окупації АРК з населенням у 2,4 млн. мешканців склали 4 % ВВП України. Збитки від військових дій на територіях Донецької, Луганської областей виявилися значно більшими: лише на територіях, підконтрольних Києву (на лютий 2014 р.) вони склали приблизно півтора млрд. дол.США. За більш реалістичними оцінками втрати нараховували 7-8 млрд., а після сутичок в аеропорту та Дебальцевому – 10 млрд. дол. США (8 % ВВП у 2014 р.). Знеструмленими, затопленими чи підірваними лишилась більшість вугільних шахт. Зазвичай прибуток від вугільної і металургійної промисловості тут сягав 16 % ВВП [14].

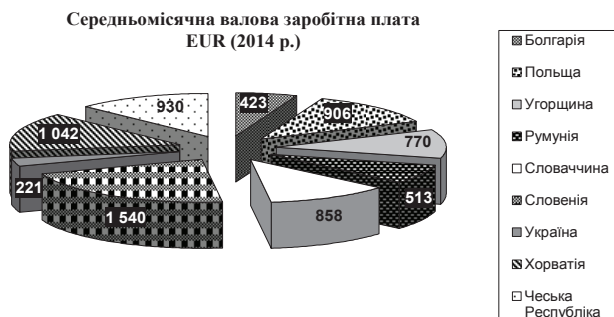
Майже 2 млн. українців (третя частина населення Донбасу) змушені були тікати з окупованих територій. З них один млн. зареєстровано як «вимушені переселенці», решта покинули країну, виїхавши переважно до РФ [14]. Звідси – ріст безробіття та необхідність додаткових витрат на соціальні пакети для переселенців, а також непередбачені, проте вкрай важливі витрати на армію.

Зубожіння народу у Польщі, Угорщині, Чехії, Словаччині відчувалося лише на момент запровадження реформ: за межею бідності опинилася третя частина-чверть населення; 9-15 % працездатного населення (виняток Чехія) втратили робочі місця. Виявилось, що декілька років тому Україна на фоні інших сусідок виглядала не найгіршим чином (див. мал.5).

Мал.5

Загальне покращення добробуту населення у Східній Європі стало результатом трансформаційних перетворень. Підтвердження тому – наступні показники: на прикладі Польщі бачимо, що у 90-х роках національний прибуток у розрахунку на душу населення в РП та Україні знаходився приблизно на одному рівні – близько 2 тис. дол.США. Вже у 1997 р. ситуація докорінно змінилася: на одного жителя Польщі припадало майже 3,5 тис. дол.США, на українця ж – менше тисячі. Інфляція в РП тривала лише на початку перетворень, в Україні інфляцію вдалося зупинити (точніше призупинити) тільки в 1997 р. [3, с. 81-82]. Вразила різниця у прибутках населення: вже наприкінці минулого століття середньомісячна заробітна плата в Україні становила 163,3 грн., тоді як зарплатня в Польщі – 400 дол.США на місяць [4, с. 29]. З членством у ЄС щомісячні розрахунки сусідів здебільшого робилися у євро. Наразі ці суми в нових країнах-членах ЄС – не менші 400 євро. За 2014 р. рівень середньої зарплати в Україні знизився до 221 євро/місяць, що на 87 євро менше попереднього року (див. мал.6) [13]. Найкращим чином ситуація склалася у двомільйонній Словенії.

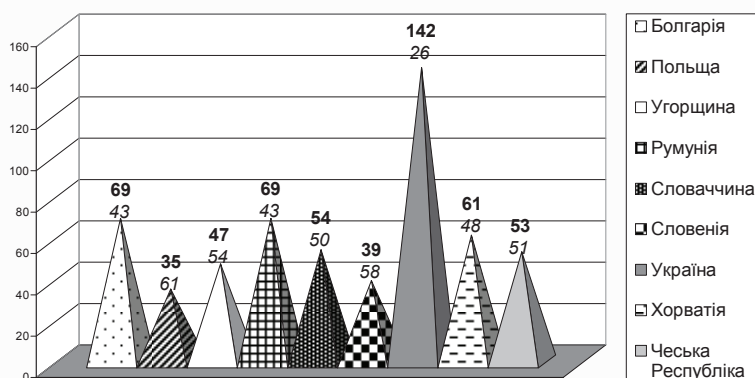

Мал.6

Основною внутрішньою загрозою реформам в Україні вважалася корупція, яка вкоренилася у всі сфери держави. У 1999 р. неурядова міжнародна організація «Transparency International», проаналізувавши стан справ з корупцією у 99 країнах світу, відвела Україні 75 місце (поряд із Молдовою, Венесуелою, В'єтнамом). У 2004 р. країна посіла 122 сходинку серед 145 країн (поряд із Казахстаном, Нігером, Суданом) [7, с. 48]. Через десять років держава так і не пододала межу «корупційної ганьби» (142 місце із 175 країн), зоставшись в клубі тотально корумпованих держав на одному щаблі з Угандою та Коморськими островами. Серед східноєвропейських країн найкраще побороти корупцію вдалося Польщі (див. мал. 7) [12]. Прийняті у жовтні 2014 р. антикорупційні закони і наступні нормативні акти заклали фундамент для змін, проте ще не дали відчутних результатів. Натомість спостерігалось, що бюрократія менше душить бізнес, експорт та імпорт потроху звільняються від корумпованих схем, очевидних реформ зазнають правоохоронні органи.

Індекс сприйняття корупції, місце у світі (2014 р.)

бали: 0 (найвищий рівень корупції) до 100 (відсутність корупції)

Мал.7

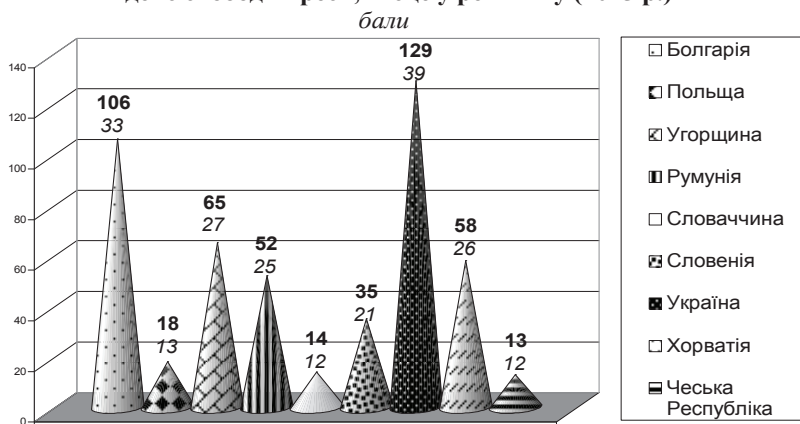
Довгий час корумпованість, беззаконня та бюрократичні випробовування поглиблювалися широкими непотичними зв'язками у вищих ешелонах влади та багаторічним правлінням у державі олігархічних кіл, які підпорядковували собі ЗМІ й політичні партії. В рейтингу найбагатших людей світу українці не відстають: за посиленнями на фінансово-економічний журнал «Форбс», у 2013 р. в Україні нараховувалося вісім доларових мільярдів із загальним статком у 26.2 млрд., тоді як у Польщі – лише чотири мільярди зі статком у 9.8 млрд. дол. США (троє з них не мали жодного відношення до суспільних активів чи зв'язків з державою) [14].

Відчутні зміни відбуваються в оборонній сфері. Якщо у 2008 р. вони становили 2,7 % від ВВП, події на сході у 2014/15 рр. змусили уряд збільшити витрати на армію. В держбюджет 2016 року Кабінет Міністрів України запланував закласти витрати на оборону на

рівні 5 % від ВВП [1]. Слід визнати, що довгий час армія трималася на фронті суто завдяки волонтерській підтримці.

З кривавими подіями на Майдані та розв’язанням війни на Донбасі, значно погіршилися позиції України у Світовому рейтингу свободи преси, який щороку складає міжнародна організація «Репортери без кордонів» (див. мал.8). Індекс визначається за низкою критеріїв: наявність прямих нападів на журналістів, застосування непрямих засобів тиску, випадки цензури, плюралізм мас-медіа, незалежність, повага безпеки й свободи журналістів. Останній період експерти назвали найгіршим періодом в історії незалежної країни (кращий був у 2008 р., коли Україна займала 87 позицію). У 2015 р. вона зайняла 129 сходинку серед 180 держав [17]. В цей час відмічалися сплеск насильства та інші порушення проти журналістів. В організації також наголошували на тому, що в Україні заборонено чимало російських каналів, а деяких російських журналістів не пускають на кордоні. За спостереженнями «Репортерів», у минулому році в країні загинуло шестеро журналістів, у 2015 р. – двоє представників ЗМІ.

Індекс свободи преси, місце у рейтингу (2015 р.)

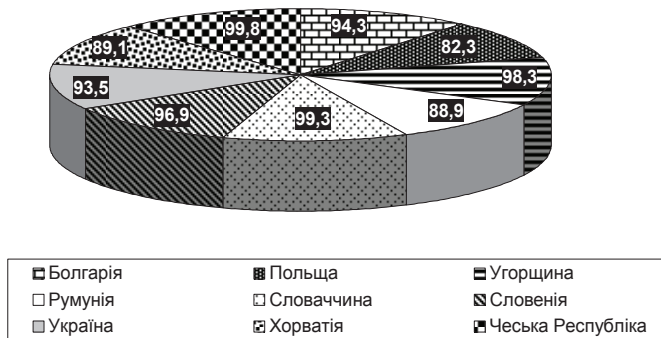
Мал. 8

Оновлена влада почала робити кроки у бік створення незалежних ЗМІ, які покликані виступати посередниками у діалозі влади з суспільством. Однак відволікання на схід, відстоювання бізнес інтересів, підготовка до чергових виборів гальмували розгляд реформування інформаційного простору і свідчило про неготовність владних структур втрачати контроль над ЗМІ.

За кількістю інтернет-користувачів Україна у числі найбільш активних країн, хоча приблизно двадцять років потому рівень інформованості населення через всесвітню мережу не відповідав європейському: за даними Міжнародного союзу електрозв’язку (МСЕ), на початку нового тисячоліття Інтернетом у нашій країні користувався один чоловік на сотню, у східноєвропейських – нараховувалося 10-15 споживачів. Найбільш розвинутою в цьому плані була Словенія, де доступ до мережі мав майже кожен третій. В Україні третина населення почала постійно користуватися мережею вже у 2012 р. Інтернет розвивався шаленими темпами, активно реалізовувалися державні програми інформатизації навчальних закладів, комп’ютеризації сільських шкіл.

Найкращий стан справ в Україні з освітою і грамотністю. Однак зростаюча кількість безпритульних дітей, що не відвідували школу, погрожувала погіршенням показника (здебільшого серед учнів молодших класів) [9, с. 27]. При цьому неабияке значення відігравав той факт, що майже половина населених пунктів сільської місцевості лишалися без шкіл (лише з 1996 – 2001 рр. їхня кількість зменшилася на 316). Від початку незалежності освіченість українців була майже стовідсотковою (99,7 %).

Населення принаймні з середньою освітою від 25 років, %
(2005/12 рр.)

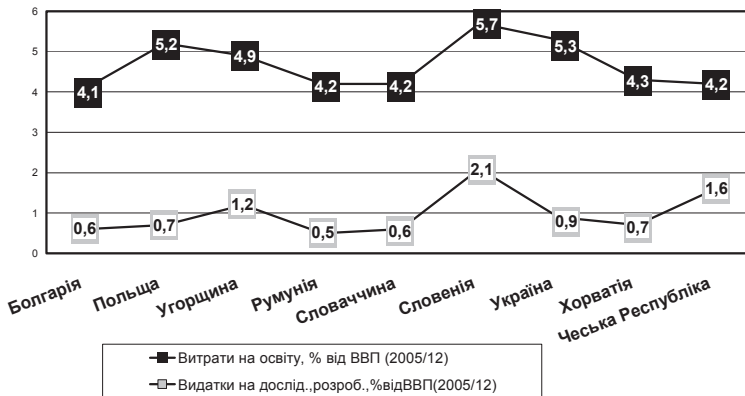

Мал.9

Останніми роками в країні зафіксовано більше 90 % людей з атестатами про повну середню освіту (див.мал.9). Менша кількість випускників шкіл у Польщі, найбільша – у Чехії.

Достатньо низькими були і лишаються державні витрати на наукові дослідження та розробки (0,9 % від ВВП у 2000-2007 рр.). З підтримкою освіти ситуація краща (5,3 % від ВВП у 2000-2007 рр.). Подібна тенденція збереглася надалі (див.мал.10). На фоні нових членів ЄС Україна виглядає не найгіршим чином.

Витрати на освіту та видатки на дослідження й розробки
% від ВВП

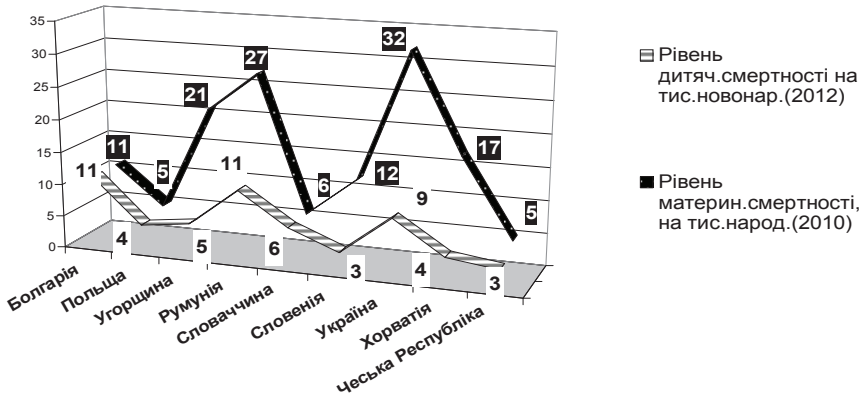
Мал.10

Ще одна сфера в Україні, яка потребує глибокого реформування – медицина. Протягом 2000-2007 рр. державні витрати на охорону здоров'я складали 4 % від ВВП. Однак, в Чехії та Словенії вони були в шість, а в інших країнах-членах ЄС – в три рази більшими. Доступ до основних лікарських препаратів у західних сусідів, за даними на 1999 р., складав 80-100 %, в Україні – майже в половину менше (50-79 %). У всіх країнах, порівняно з 1990 р., помітно знизився коефіцієнт смертності дітей до п'яти років. В той час на тисячу припадало 5-9 дітей, коли в Україні ця цифра сягала 22 дитини, а материнська смертність, взагалі налічувала 45 жінок. Останнім часом кількість смертельних випадків зменшилася, однак представлені дані не досягли середньоєвропейського рівня (див.мал.11).

Особливий вплив на здоров'я людини має екологія, стан якої в нашій країні вимагає значно більшої уваги. Свого часу чимало підприємств було побудовано неподалік від тих

річок, куди вони скидали токсичні відходи. Наразі стандарти та контроль за станом очисних систем достатньо жорсткі, проте не до кінця вирішеним лишається питання питної води. Доступ населення до чистої питної води у східноєвропейських країнах – стовідсотковий, а в Україні відмічено 94 % доступу (переважно у сільській місцевості).

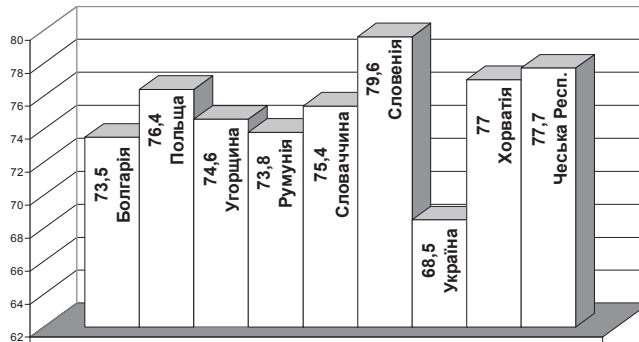
Рівень материнської та дитячої смертності на тисячу новонароджених

Мал.11

Вражають прогнози середньої тривалості життя українця – приблизно 68 років (див. мал. 12). Порівняно з ним, середньостатистичний східноєвропейець має шанси зустріти власний 75-ти, і, навіть, 80-літній ювілей.

Очікувана тривалість життя, років (2013р.)

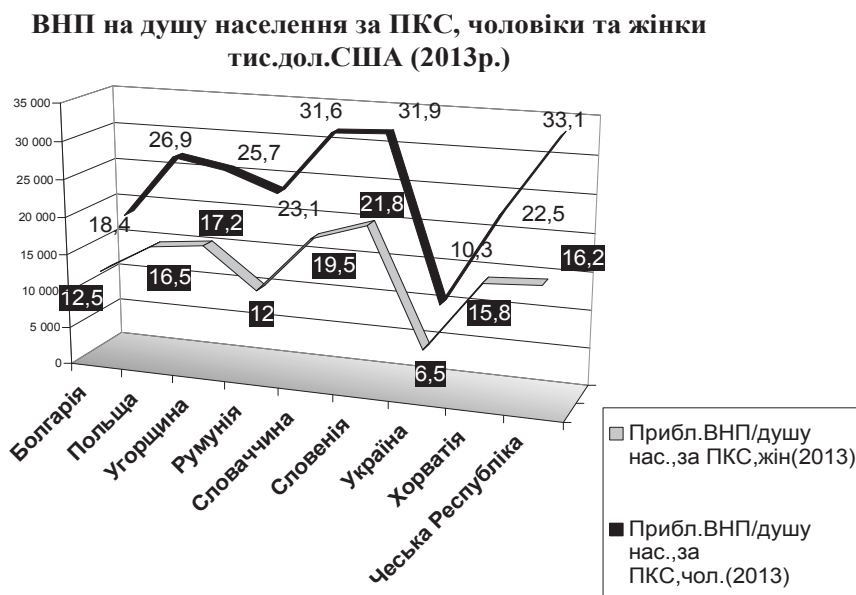

Мал.12

Загрозою для зменшення загальних показників, за спостереженнями західних дослідників, можуть бути різке зростання психологічних розладів, особливо серед чоловіків, смертельні випадки від зловживання алкоголю чи зростання темпів розповсюдження інфекцій захворювань.

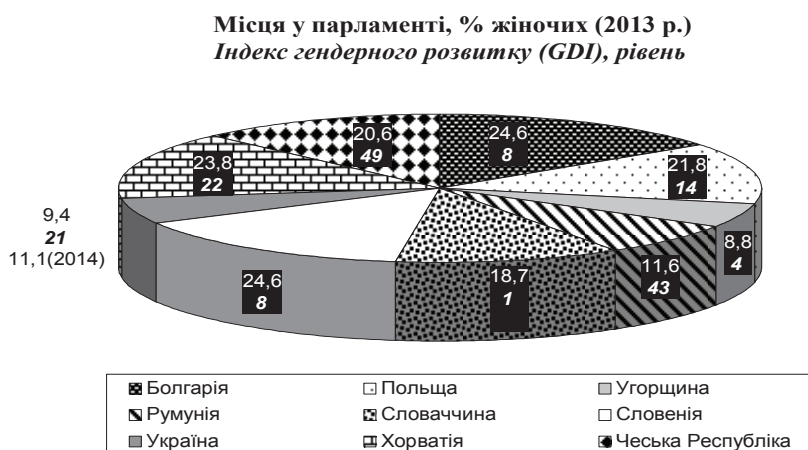
Наближившись до питання гендерної рівності, слід зазначити, що згідно даних Щорічного звіту Всесвітнього економічного форуму – 2014, Україна посіла 56 місце серед 142 країн світу за індексом гендерної рівності (відображає нерівність у досягненнях між чоловіками і жінками в трьох вимірах: репродуктивному здоров'ї, розширенні прав і можливостей, на ринку праці). Досліджуючи гендерні позиції, виявилось, що в європейських країнах можливості жінок за останні роки значно зросли. Стосовно співвідношення дівчаток та хлопчиків у системі дошкільної (початкової) освіти, всі країни знаходилися майже

на однаковому рівні, однак в отриманні середньої освіти співвідношення українських дівчат та юнаків дещо змінилося. Дорослі чоловіки та жінки отримують помітно різні прибутки. В українців та українок вони – найнижчі (див.мал.13).

Мал.13

Окрема історія з жінками в національному парламенті. П'ятнадцять років тому помітну кількість місць у владній структурі жінки займали в Польщі, Словаччині (19-16 % від загальної кількості), найменше – в Угорщині (10 %). А кількість жінок у Верховній Раді України сягала лише 5 %. На період 2013 р. найбільш рівноправними здавалися парламенти Болгарії та Словенії. Україна випереджала лише Угорщину (див.мал.14) та в 2014 р. до парламенту було обрано найбільше жінок за всю його історію – більше 11 % загального складу [11]. Для порівняння, у ВРУ першого скликання було обрано лише 2,3 % жінок.

Мал.14

Таким чином, можна сказати, що український парламент став більш збалансованим. Втім, до світової практики ще далеко – в середньому, в парламентах світу 22 % жінок, а в Європі цей показник сягає 25 % [8].

Висновки. Отже, соціально-економічний розвиток в Україні є однією з найважливіших передумов затвердження європейських цінностей, що передбачають розбудову демократичної держави та формування громадянського суспільства. Приклад західних сусідів демонструє, що наявність чіткої стратегії розвитку держави і реальне реформування пріоритетних сфер функціонування країни дозволяють досягти позитивних результатів у підвищенні рівня життя населення.

На відміну від східноєвропейських держав, українцям доводилось відчувати таке довготривале скорочення робочих місць, відсутність зарплатні, масштабний занепад промисловості й спад виробництва, а також тривалу недовіру зарубіжних інвесторів. Більше того, глибоку соціально-економічну кризу країни доводиться долати вдруге. Ще одна суттєва відмінність – сусідство з неоімперською Росією, яка всупереч міжнародній критиці продовжує дестабілізувати Україну насильницькими методами. Сувороб'єктивна реальність вимагає від нашої держави «тримати оборону» на обох фронтах: зовнішньому та внутрішньому. Якщо зовнішні зміни залежать від консолідації зусиль міжнародних гравців у підтримці «мирного» переговорного процесу для повернення окупованих територій, то внутрішні – вимагають подолання основного дестабілізуючого ворога – корупції.

Наразі в Україні спостерігається зростання громадянської активності населення, збільшення волонтерських об'єднань, які є основою розвитку громадянського суспільства. Таким чином, політичне рішення республіканських підписантів Біловезької угоди створило умови для визрівання національної свідомості українців, яке зміцнюється з кожним наступним поколінням і загартовується, долаючи кризові негаразди. І саме це може зіграти вирішальну роль у реформуванні.

Слід визнати, що деякі дані публікації не відображають зміни у суспільному житті, що відбулися після оновлення влади. Однак динаміка більшості числових показників дозволяє припустити, що найближчим часом складові компоненти індексу людського розвитку зміняться, а українці отримають шанс приєднатись до групи країн з «дуже високим рівнем розвитку».

Список літератури

1. Витрати на оборону у 2016 році складуть 5 % від ВВП [Electronic library] // газета «Дзеркало тижня». – 6 серпня 2015. – Available on the web at: http://dt.ua/ECONOMICS/vitraty-na-oboronu-u-2016-roci-skladut-5-vid-vvp-180923_.html. – (06.08.2015)
2. Демократические революции в Центральной и Восточной Европе: 10 лет спустя: материалы «Круглого стола» // Новая и новейшая история. – 2000. – № 2. – С.207.
3. Ебергард П. Результаты суспільно-економічних перетворень у Польщі та Україні / П. Ебергард // Економіка України. – 1999. – № 4. – С. 80-86.
4. Зеленько Г. Україна – Польща: політико-владні структури в умовах модернізації / Галина Зеленько // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 28-34.
5. Зовнішньоекономічна діяльність [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – (24.07.2015).
6. Інформаційна довідка щодо державного та гарантованого державою боргу України (станом на 31.05.2015) Фінансовий портал Fin.Org.UA <http://www.fin.org.ua> <http://www.fin.org.ua/news/1143339>. – (07.08.2015).
7. Кармазіна М. «Первісний гріх» президентів (грані політичної корупції в Україні. 1991- 2004 рр.) / Марія Кармазіна // Наукові записки. – 2005. – Том 45. – Політичні науки. – С.43-50.
8. КВУ: в новому парламенті найбільше жінок за всю історію [Електронний ресурс] // Всеукраїнська громадська організація «Комітет виборців України». – Режим доступу: <http://www.cvu.org.ua/nodes/view?type:news>. – (07.08.2015).
9. Програма розвитку ООН. Україна: [звіт з людського розвитку / ред. Б. Прес, О. Перепад, Т. Ларіна, К. Манійчук]. – К.: Блиц-Принт. – 2003. – 136 с.
10. Украина опустилась в мировом рейтинге экономической свободы (14 января 2009) [Электронный ресурс] // Новостійний Інтернет портал «24.ua». – Режим доступу: <http://24.ua/news/print/id/78452.htm?submit>. – (14.01.2009).
11. About Ukraine [Electronic library] // UNDP in Ukraine. – Available on the web at: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/countryinfo>. – (07.08.2015).
12. Corruption by country [Electronic library] // The global civil society organisation «Transparency International». – Available on the web at: <http://www.transparency.org/country>. – (15.09.2015).
13. Country expertise [Electronic library] // The Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW). – Available on the web at: <http://wiiw.ac.at/countries.html>. – (08.07.2015).

14. How to Stabilise the Economy of Ukraine: Background Study [Electronic library] / Amat Adarov, Vasily Astrov, Peter Havlik, Gábor Hunya, Michael Landesmann and Leon Podkaminer. – The Vienna Institute for International Economic Studies. – 15 April 2015. – Available on the web at: <http://wiiw.ac.at/how-to-stabilise-the-economy-of-ukraine-dlp-3562.pdf>. – (09.07.2015).
15. Human Development Index and its components [Electronic library] // Human Development Report 2014 Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience. – Available on the web at: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf> – (01.07.2015).
16. Indicators on income and economic activity [Electronic library] // United Nations Organization. – Available on the web at: <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/socind/inc-eco.htm>. – (United Nations statistic division). – (02.10.2008).
17. World Press Freedom Index-2015 [Electronic library] // Reporters Without Borders. – Available on the web at: <http://index.rsf.org> – (15.09.2015).

Стаття надійшла 24.09.2015 р.

А. Г. Задорожня, канд. полит. наук, помічник ректора
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ул. Дворянская, 2, Одеса, 65082, Україна

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧЕСЬКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ И ВОСТОЧНОЕВРОПЕЙСКИХ ЧЛЕНОВ ЕС

Резюме

В статті представлено компаративний аналіз людського розвитку українського державства і східноєвропейських країн. Проведено дослідження соціально-економічних факторів, які впливають на трансформаційні процеси. Основне уваження уделено поточним подіям в Україні.

Ключевые слова: Україна, нові країни-члени ЄС, Індекс людського розвитку.

A. G. Zadorozhnia, Ph.D, Candidate of Political Sciences, Rector's Assistant
Odessa I. I. Mechnikov National University
Dvoryanskaya str., 2, Odessa, 65082, Ukraine

COMPARATIVE ANALYSIS OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE AND EASTERN EUROPE EU MEMBERS

Summary

The comparative analysis of the Human development in Ukraine and Eastern European states are provided. Economic and social factors affecting the transformation process are investigated. The special attention to the current events in Ukraine is paid.

Key words: Ukraine, new EU member states, Human Development Index.